

TESTVÉRISÉG

Kézirat szabdkőművesek számára

Cuprinsul :

Zilele de lucru.

Ceva ce nu trebue uitat.

Conf. Dr. M. Edelmann: Cine să fie primlt în francmasonerie ?

Conf. Alex. Frigyes: Muzeul frc. mas. din Arad.

Conf. Alex. Szabó: Epur și muove!

Conf. J. V. Amintirea decedatului Ferenczy Gyula.

Die Stützen des maurerischen Baues.

BCU Cluj Clujului și mesterilor Cluj

Tartalom :

Munkanaptár.

Figyelmeztető.

Dr. Edelmann Menyhért t.: Kit vegyünk fel páholyunk tagjai közé ?

Frigyes Sándor t.: Az aradi szabdkőműves múzeum.

Szabó Sándor t.: Es mégis mozog a föld...

V. J. t.: Ferenczy Gyuláról.

Die Stützen des maurerischen Baues.

Belföldi szabdkőművesség :

A jánosrendi szövetség tanács ülése. Páholyok hírei.

Hírek a nagyvilágból :

A wieni nagypáholy és az emberi jogok. A külf. szabdkőművesség munkája.

A szerkesztőbizottság üzenetei.

Inhalt :

Arbeitstagung.

Aufruf.

B. Dr. M. Edelmann: Wenn sollen wir in unsere Logen aufnehmen ?

B. A. Frigyes: Über die Arader frmr. Museum.

B. A. Szabó: Und sie bewegt sich doch!

(Über die Beziehungen deutschen und französischen frmr.)

B. J. V.: Erinnerung an Gyula von Ferenczy.

Die Stützen des Maurerischen Baues.

Nachrichten.

MUNKANAPTÁR

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Szövetségének védelme alatt dolgozó t. és t. páholyok munkarendje

Unio

Cluj—Kolozsvar keletén. Helyiség: Str. Baba Novac 3. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik szerdáján este 8 óraker. — Profáncim: Zipszer Alajos str. Baba Novac 3.

Aurora

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden második hétfőn este 9 óraker. Közbeeső hétfőn értekezet. — Profáncim: Dr. Fischer Gyula orvos, str. Reg. Carol 69.

Traian

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden szerdán este 8 óraker. — Profáncim: Ioan Cipu, adm. fin. Braşov, str. Principele Carol 29.

Zu den drei Säulen

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Noua 27. — Munkanapjai: Minden kedden este 8 óraker. — Profán címe: Ludovic Servacius, ny. subprefect, Braşov.

Concordia

Arad keletén. Helyisége: Bulv. Gen. Dragalina 30. — Munkanapjai: Minden pénteken este fél 9 óraker. — Profán címe: Dr. Szöllösi Zsigmond ügyvéd, Arad, P. Avram Iancu 21.

Beihlen Gábor

Târgu-Mureş—Marosvásárhely keletén. Helyisége: Str. Ştefan cel Mare 83. — Munka-

napjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 8 óraker. — Profáncim: Dr. Péterti István orvos, Piaţa Reg. Ferdinand 32.

Bihar

Oradea—Nagyvárad keletén. Helyisége: Alea Romei 2. sz. II. em. Munkanapjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 7 óraker. Páros hétfőkön értekezet. — Profáncim: Dr. Edelmann Menyhért orvos, Rimanóczy ucca 12.

Pax

Timişoara—Temesvár keletén. — Helyisége: Bulv. Reg. Ferdinand. Palatul Lloyd — Lloyd palota. — Munkanapjai: Minden hó második és negyedik hétfőjén este 8 óraker. Páratlan hétfőkön tisztí értekezet. — Profán címe: Rosenthal Mór ügyvéd, Timişoara, Bulv. Reg. Maria No. 6. Magánügy.

Arbeit

Bucureşti—Bukarest keletén. Helyisége: A nagypáholy str. Câmpineanu 45. szám alatti helyiségben dolgozik. — Munkanapjai: Minden hétfőn este 9 óraker. A hó első hétfőjén értekezet. — Profán címe: Ernst Heitz, Direktör der „Ofelul Böhler“, Bucureşti, I. Bdul Domniţei 1.

Kölcsely (Satumare—Szatmár),

Tisza (Sighetul-Máramarosziget) és Hunyad (Deva—Déva) átszervezés alatt.

Szabadkőműves-irodalom

Lenhoff Eugen: Die Freimaurer. Ihre Geschichte, Organisation und ihr heutiges Wirken, 476 Seiten und 107 Bilder.

Brosch. Rm. 14.—, Ganzleinen Rm. 17.—

Gaston Martin: La Franc-Maçonnerie Rm. 12.—

O. Caspari: Die Bedeutung des Freimaurertums V. Ungar B.

A. Daiber: Elf Jahre Freimaurer (Logen Geheimnisse) Rm. 1.—

Geischer: Die Freimaurerei, ihr Wesen und Wirken. Rm. 1.—

Horneffer: Die Freimaurerei Rm. 1:20

Keller: Die Freimaurerei aus „Natur und Geisteswelt“ Rm. 2.—

Neumann: Die Freimaurerei Rm. 1:20

L. de Ponciu: Hinter den Kulissen

I. Das Freimaurertum der Revolution Rm. 3:50

II. Judentum und Weltumsturz „ 4.—

Schwarz—Bostonitsch: Die Freimaurerei ihr Ursprung, ihr Geheimnisse, ihr Wirken-illustr. Rm. 7:20

Das Geheimniss des Freimaurers von einem Bruder Meister Rm. 5.—

Leadbeater: Das Verborgene Leben in der Freimaurerei Rm. 15.—

Heinichen: Die Grundgedanken der Freimaurerei im Lichte der Philosophie Rm. 5:60

Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Testvériség“ kiadóhivatata utján.

Einzig

szállítóvállalat
Braşov

NISSEL DOLLY

TESTNEVELŐ INTÉZETE
ORADEA
ULLMANN PALOTA

NIESSEL ADOLFNE

ORADEA

Piaţa Mihai Viteazul 11.

Ajánlja princess- és gummifűző és melltarló újdonságait elsőrangú kivitelben, szolid áron

TESTVÉRISÉG

KÉZÍRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

Figyelmeztető.

Künn a profán életben a rontó démon, a Politika, esábitó asszonyiságának teljes fegyverzetében kavarja és korbácsolja a szenvedélyeket, éppen nem szüzi személye körül. Mire ezek a sorok megjelennek, talán az egész vonalon állani fog már az elszánt harc, pártok tusája a Hatalomért, a Befolyásért, a küzdőképesség fokozásáért, avagy a jóljé-vedelmező színekuráért: a Mandátumért.

A szentélyek falain belül sohasem is nyert s ne is nyerjen soha polgárjogot a politika. De a Testvériség a politika jegyében folyó elszánt harcok kellőközepébe nem röpítheti ki, hogy meg ne jelölje és figyelmeztető jelül oda ne állítsa a szabadkőműves eszményt a küzdő felek arevonala elé.

Szentélyeinkben különböző politikai színezetű emberek foglalnak egymás mellett helyet. Különböző pártok hívei, különböző világnézetek hitvallói, különböző világi érdekek képviselői. De testvérek mind, az eszmény tiszteletében és szolgálatában. Természetszerűen adódik tehát a helyzet különösen választási harcok idején, hogy különböző politikai pártokban szabadkőműves testvérek sodródnak szembe egymással.

A politikai mező szenvedélyek harctere. Mentől magasabban lobognak ezek a szenvedélyek, annál hajlamosabbak az elfajulásra. Az ajkakra ilyenkor nem mindig a józan megfontolás, a higgadt ítélőképesség és múltó jelenségeken felülemelkedni tudó szabadkőműves önmuralom diktálja a szavakat. Mi pedig azt szeretnők, hogy ez ne így legyen. Arrá akarjuk figyelmeztetni a politikában szereplő testvéreinket, hogy legyenek és maradjanak ott is, mint mindenütt: szabadkőművesek. Gondolják meg: emberek állanak a szemközt harcoló párt zászlói alatt is. Csakolyan gyöngék, csakolyan esendők, csakolyan fölemelnivalók, mint mimagunk. És az emberméltóságnak éppen olyan érző és azt feltve őrző megtestesülései, mint mi vagyunk. Ezt az emberméltóságot még a legnehezebb helyzetekben is megbántani: egyenes megtagadása volna minden szabadkőműves eszményünknek.

Testvéreink ülnek a legmagasabb polcokon, közülük nemegy miniszteri magas tisztségben is. Testvéreink vannak az egyszerű szavazópolgárok között, akik többet nem akarnak ezekben a mozgalmas napokban, pusztán állampolgári kötelességet teljesíteni a maguk meggyőződését követve. De testvéreink mindazok, akik kötény nélkül, minden külső, avagy belső ismertetőjel nélkül: emberek. Nekünk példát kell mutatnunk ebben a szenvedélyek elfajulására hajlamos légkörben: hogyan teljesíti kötelességét ezen a területen is az igazi szabadkőműves.

Kit vegyünk fel a páholytagok sorába?

Irta: dr. Edelmann Menyhért, a „Bihar“ páholy főmestere.

(Első közlemény.)

Azt lehetnők, hogy az évszázados multa visszatekintő szabadkőművesség ezt a kérdést már rég eldöntötte s ma már felesleges vele foglalkozni. De mindnyájan tapasztalhatjuk minden egyes alkalommal, amidőn egy-egy név felmerül, amidőn egy-egy testvér felveti a kérdést, hogy nem volna-e ez, vagy az a személy alkalmas arra, hogy láncunkba fogadjuk, hogy úgyszólván ahány testvér e kérdéshez hozzászól, annyi-féle a szempont és felfogás szavaiban és indokolásában.

Egységes szempont és egységes felfogás még nem alakult ki. Talán csak két irányban mutatkozik valamelyes egységes felfogás, de akárhány testvér ennek sem volt megnyerhető.

A többség talán mégis vallja az elvet, hogy a páholytagok megválasztásánál egyetlen és főszempont az ajánlatba hozott egyén kvalitása, arravalósága lehet csak, és hogy teljesen háttérbe kell szorulnia a gondolatnak, hogy főkép a számbeli gyarapodásra törekszünk.

Az a felfogás azonban nagyrésztben már uralkodóvá vált, hogy a felveendő személy valóban *kereső* legyen és nem *keresett*. Maga vágyakozzék arra, hogy közénk jöjjön, gondolkodása, felfogása, világnézete sarkalja őt arra, hogy hozzánk közeledjék és csak egészen kivételes lehet az eset, új páholyalapításakor, hogy a kezdeményező lépést páholytagok tegyék meg, sőt igyekezzenek valakit a páholytagok közé való belépésre fölhipni, hogy ezt a szót használjam — rávenni. Ritka kivétel lehet ez csak, oly egyén esetében, aki életével, munkásságával, közéleti szereplésével kétségtelen bizonyosságát adta annak, hogy közénk való, hogy láncunkba való kapcsolása a szabadkőművesség ügyének nyeresége lesz.

Nagyon szomorú tény, ha a szabadkőművesek munkája, ha a páholy erkölcsi presztizse nem elegendő arra, hogy vonzó ereje legyen és a vágyat ébressze megfelelő lelkületű egyéneknél arra, hogy e munkában ők is részt vegyenek és beálljanak azok sorába, akik a humanizmus, a progresszió szolgálatában önzetlen, lelkes munkára egyesültek.

Nem habozom kijelenteni, hogy ez az aggodalom nem egyszer hatalmasodott el rajtam is, keresve a magyarázatot és töprengve afelett, mit lehetne tenni, hogy páholyunk hatóereje, vonzóereje kifelé is nagyobb legyen. De evvel a kérdéssel most foglalkozni nem szándékozom, bár a kérdés eléggé fontos, sőt életbevágó és megérdemli, hogy minden egyes testvér komolyan foglalkozzék vele. De mert kétségtelen tény, hogy *egy páholy erkölcsi presztizse, befolyása attól függ, hogy milyen az összetétele, milyen — hogy úgy mondjam — a benne egyesült tagoknak a fajsúlya, képessége, érdemes foglalkoznunk a kérdéssel, amelyet az igénytelen s éppen nem kimerítő előadásom címüül választottam. Aki csak egyszer is vett részt testvéreknek olyan értekezletén, amelyen egy-egy nevet felszínre hoznak, egy-egy egyén megnyerését kívánatosnak jelzik, aki csak egyszer tapasztalhatta, hogy mily különféle szempontok készítenek egy-egy testvért arra, hogy valamely egyén*

nek láncunkba való befogadását ajánlja, hogy mennyire leszállítják egyes testvérek e tekintetben igényeiket, mily alacsonyra szabják a mértéket, nem fogja kétségbevonhatni, hogy a keresők ügye életbevágó fontosságú, hogy avval foglalkozni kívánatos, szükséges és sok tekintetben elhatározó páholyunk jövő fejlődése, kialakulása szempontjából is.

Régi szabadkőművesi írásaim közt találtam egy kis vázlatot e kérdéstről, amelyet régen, szabadkőművesi életem első idejében vetettem papírra és kezembe kerültek jegyzetek és kivonatok, amiket egy akkor még élő, nagytekintélyű osztrák szabadkőművesnek e tárgyra vonatkozó kis könyvéből készítettem. Zifferer Donát volt a neve és a Neue Freie Pressenek nagyrabecsült publicistája, írója volt.

E jegyzeteket és jelentéktelen kis régi, hevenyészett írásomat veszem alapul az elmondandóknál, nem is kellő rendszerességgel, de különben is csak egy-egy érvet akarok felsorakoztatni amellet, hogy minden testvérnek tízszer is meg kell fontolnia, míg valakinek az ajánlására elhatározza magát. Számolnia kell előbb a lelkiismeretével és azok a testvérek is, akiktől a kutató leveleket várjuk, tartsák a legkomolyabb, a legfelelősségteljesebb kötelességüknek, hogy csak valóban alapos tájékozódás után — amit a kutatás szó is kifejez — mondjanak véleményt egy keresőről.

De kedves Testvéreim, miket tapasztalhattunk e nagyon komoly kérdés kezelése körül?

Azt látjuk, hogy van testvér, aki úgyszólván mindenkit tárt karokkal fogadna s a felveendő egyéniségének megbíralásánál igen alacsony mértéket alkalmaz. Boesánat a kifejezésért, de szinte csak arra van gondja, hogy az illető a büntetőtörvény rendelkezéseivel ne jöjjön kollízióba. Más testvér meg csupa kiválóságokat szeretne megnyerni, akiket a hír szárnyaira vesz, az u. n. vezető egyéneket, akiknek neve állandóan közszájon forog, talán öntudatlanul — a tudat alatt — is azt remélve, hogy a páholybajutott ily egyén nimbuszából egy sugárka rá is tőved s ő is sütkérezhetik a fényben, amely az ily egyént övezi. Akárhány testvér van, aki állandóan mohó vágygyal tekint a társadalomnak u. n. oszlopos tagjai felé, van olyan is, aki a felhalmozott tőke befolyásos képviselőivel óhajtana láncunkban érintkezésbe, kapcsolatba jutni.

A rendezett felekezeti viszonyok is vonzó erőt gyakorolnak egyes testvéreinkre és a magasabb társadalmi állás képviselői is s talán önkéntelenül is ily egyéneket óhajtana, inkább a társulásnak, mint az ügynek megnyerni.

A legtöbбекnek nincs határozott zsinórmértékük, sokakban hiányzik a szigorú elvi megállapodás.

A felsoroltak közül egyik-másik hibába mindenki beleesik, nagyon is elnéző, ritkán szigorú, a legritkábban túlszigorú.

S most vallomást kell tennem.

Beismerem, hogy én sem voltam mentes e tekintetben hibától.

Őszintén bevallom, hogy harmincötéves szabadkőművesi életemben még alig dobtam a golyózásnál fekete golyót.

Hogy miért tettem ezt?

Nem felületességből, se lelkiismeretlen közönyösségből. Túlzott idealizmus, talán érzelgősség volt, ami vezetett. Bevallom — tévedtem, hibáztam:

Arra gondoltam, hogy bizonyára nekem is vannak hibáim, gyöngeségeim, az én multamban is valószínűleg voltak cselekedetek, amelyek a szigorú lelkiismeret ítélőszéke előtt mentséget nem találnak.

S ha így van, hogyan lehetek én másnak szigorú bírója, bírálója? A „ne ítélj, hogy meg ne ítéltesél“ evangéliumi parancs tett elnézővé, de arra is gondoltam, hogy minden munkatársra, fegyvertársra, aki ügyünkért dolgozni kész, szükségünk van.

Úgy vettem, hogy minden új páholytag, ha az eszményi mértéket nem is üti meg, a testvéri láncban, az önnemesítés munkájában, testvéreinek példaadó hatása alatt fejlődhetik, tökéletesedhetnek.

Egyénisége nemesedhetik, lelkülete gazdagabbá válhatik, talán jellemének foltjai is elhalványulhatnak és képességei kibontakozhatnak. Úgy vettem, hogy nem hiába fogunk faragni a durva kővön.

Sajnos, tévedtem. Érett, megállapodott férfiak jellege, szellemi tulajdonságai lényegesen már alig változhatnak. Kész jellemek mélyrehatóan nem igen alakulhatnak át s már meg tudom érteni azt a testvéri ajakról elhangzott nyers mondást: „a páholy nem javító intézet“.

Hogy az elmondottakban mennyi az igazság, azt talán a szabadkőművesi frazeológiából ismert kijelentés is sejteti: a szabadkőművészetben mindenki csak azt találja fel, amit lelkében magával hozott, aki már felvétele előtt nem volt szabadkőműves — kötélynélküli — a páholyban is csak ritka esetben válik azzá. ibrary Cluj

Ma már az a meggyőződés, hogy a felveendő páholytagok megválasztásánál a jóhiszemű, enyhe megítélésnek helye nincs, ma már tudom, hogy a páholyélet hanyatlásának minden páholyban egyik fő oka a felületesség, hogy ne mondjam, könnyelműség, amellyel a keresőket megítélik s a testvéri láncba fogadják.

Szemünk előtt folyt le, hogy egy virágzó, vezető páholy a hanyatlás minden jelét mutatta, mert az elmondott szempontból nagy hibák történtek. Voltak tagjai, akik idővel erkölesi esődbe jutottak s árnyékot vetettek a páholyra is. Egyes tagjainak rovására volt írható, hogy a páholy tekintélye és befolyása mindjobbban hanyatlott.

A romlás jeleit napról-napra észlelhettük. A páholytagok eléggé jelentékeny része a páholy életében alig vett részt. Voltak, akik minden előírt formáság mellőzésével egyszerűen faképnél hagyták a páholyt. Jelentékeny részben voltak tagok, akiknek legkisebb gondjuk volt, hogy a páholyt mely kérdések foglalkoztatják s voltak többen olyanok is, akik csak a vakolásokat tisztelték meg jelenlétükkel, feledve, hogy a szentély ajtaján át vezet az út a páholy étkező termébe.

Arról nem is szólok szívesen, hogy egyes testvérek nyílt harcot folytattak testvéreik ellen, kárörömmel fogadott fegyvert adva ellenégeink kezébe.

Testvéreim, amiket mondok, nem indokolatlan sötétenlátás szüleményei, hanem döntő, a páholy sorsát elhatározó tényezői a páholyéletnek és igazolói annak, hogy revideálnunk kell felfogásunkat, meg kell változtatnunk magatartásunkat, ha afelett határozunk, hogy kit

vegyünk fel a páholytagok sorába.

Ez volt már a múltban is akárhány vezető szabadkőművesnek a felfogása.

Szabadkőművesi lapokból jegyeztem ki a szemelvényeket, amelyek a következőkben ismertetek:

„...míg a szabadkőművességnek minden egyes műhelye annyi bölességet, erőt és jó ízlést nem gyűjt, amennyivel felavatandó munkáit jobban megválogatni... képes lesz, mindaddig magasztos hivatását nem teljesítheti“.

Egy más páholy főmestere ezt mondja: „Igyekezzünk hozzánk esatolni azokat, akik közénk valók, ámde vigyázzunk... a tagok megválasztására...“

Egy páholy jelentésében meg ezt olvastam: „...a jövőben is felvételeinknél mindenkor a lehető legszigorúbb mértéket fogjuk alkalmazni...“

S így tovább idézhetném a nyilatkozatokat, amelyek sejtetik, amelyekből kiviláglik, hogy a páholytagok kellő óvatosságnélküli megválasztása mélyreható bajok forrása lehet.

Ha egy ország, ha Románia szabadkőművessége ezrekre rúgna, ha ezrek kívánnának zászlónk alá sorakozni, esetleg még az a gondolatunk támadhatna, hogy a számbeli súly némileg pótolhatná, kiegyenlíthetné a veszteséget, amit a kvalitásbeli fogyatékoság okoz. De testvéreim, az ország 18 millió lakosából még 2000 sem tartozik kötelességünkbe, nem indokolt-e tehát az óhaj, hogy minden egyes munkása a szabadkőművességnek számottevő szellemi és erkölcsi értéket jelentsen s hogy minden egyesre avval a meggyőződéssel tekinthessünk, hogy intézményünknek kifelé is csak tekintélyt adhat, akinek erkölcsi súlya van s aki minden körülmények közt áldozatkész, tette kész, lelkes, kifogástalan jellemű, gondolataival eszményi magaslatokban járó munkása a királyi művészetnek.

Mily szomorú látvány a szabadkőműves, aki a munkában csak akkor vesz részt, ha éppen kedve tartja, aki nem kész magát, ha kell, ügyünkért exponálni, aki csak addig szabadkőműves, míg érdekeit szabadkőműves volta nem fenyegeti.

(Befejezés következik).

Az aradi szabadkőműves múzeum.

Kedves Testvérem!

A „Testvériség“ első számában hoztam intézett szerkesztői üzenetemben cikket kértél az aradi szabadkőműves múzeumról. Örömmel teszek eleget felszólításodnak és igyekszem a múzeum mai állapotáról beszámolni, valamint a gyűjtemény egyes értékeiből darabjait ösmertetni. Remélem, hogy ezáltal fokozott mértékben for-

dul majd a testvérek érdeklődése intézményünk felé.

A múzeumot a múlt év novemberében alapítottuk. Impulzust az alapításhoz a prágai „Die 3 Ringe“ c. lap egyik számában közölt felhívás adott, melyben Brüll Ármin tv., a pozsonyi „Freimaurermuseum“ vezetője, felhívja a csehszlovákiai testvérpáholyokat a múzeum támogatására és

jelvényeket kér a múzeum részére. Ugyanezen időben találtam meg ö. k. k. édesatyám régi páholyának, a szegedi „Árpád“ páholyának két igen szép jelvényét.

Igy fogamzott bennem is a gondolat és még mielőtt a múzeum alapítására vonatkozó tervemet páholybeli testvéreimmel közöltem volna, érintkezésbe léptem a pozsonyi múzeummal. Brüll tv. nemcsak hogy igazi testvéri szeretettel karolta fel a szándékot és erősen biztatott annak megvalósítására, hanem azonnal egy igen értékes küldeményt juttatott hozzám, mely ugyszólván magvát képezi gyűjteményünknek. Ezután felkutattam páholyunk régi irattárát és szekrényeit, ahol igen sok érdekes tárgyat találtam, melyek nagyrésze a rég megszűnt aradi „Széchenyi“ nevű jánosrendi és „Fraternitas“ nevű skót páholyokból származtak. Ekkor már cserepéldányok felett is rendelkeztünk, úgy hogy a pozsonyi múzeum küldeményét viszonzhattuk és más keleteken létező szk. múzeumokkal, valamint külföldi magángyűjtőkkel is felvehettük a csereösszekötést.

Az anyagrendezés első munkálatai után táblában kértük az erdélyi testvérpáholyokat a múzeum támogatására és a brassói, kolozsvári, nagyváradi és temesvári testvérpáholyok egymásután küldték el jelvényeiket, valamint egyéb tárgyaikat a múzeum részére. A „Concordia“ és „Pax“-beli testvérek különös melegséggel karolták fel a múzeum ügyét, úgyhogy számos magántulajdonban lévő szebbnél szebb jelvény, kötvény, könyv és egyéb tárgy került hamarosan a múzeumba.

A bayreuthi „Zur Sonne“ nagypáholy múzeumának vezetője, dr. B. Beyer tv. tudomást szerezvén külföldi szk. ujságokból múzeumunk megalapításáról, hivatalosan szólított fel a csereösszekötés felvételére és már

eddig is több csereküldeményt juttatott hozzánk, mindenkör igen értékes tartalommal. Ugyanilyen összekötésben állunk a magdeburgi múzeummal is.

A gyűjtemény jelenlegi állománya cca. 250 darab különböző tárgy. Ez a szám azonban ugyszólván hétről-hétre növekszik.

Különböző csoportok alkotják a múzeumot. Egyedül a **páholyjelvények és szk. érmek csoportja** több, mint 100 darab különböző tárgyat tartalmaz. Közöttük igen sok az értékes és ritka példány, a szk. szövetség megalapítását követő első évtizedekből is. E csoport figyelemre méltó darabjai közé tartozik többek között a régen megszűnt oravicei „Glückauf Zu den 3 Schlaegeln“ nevű páholy kézzel vert és valódi aranyzással díszített jelvénye. Továbbá a berlini „Eintracht“ nevű páholy 1754-ből, a „Zu den 3 Hammern“ nevű halberstadti páholy 1746-ből, a „Zu den 3 Degen“ nevű hallei páholy 1743-ből származó jelvénye. Különösen a németországi páholyjelvények között szép számmal található a 100 évnél jóval idősebb darabok, melyek közül említésre érdemes az „Astraa“ nevű wolmirstadti páholy 1821-ből származó, vasból készült jelvénye. Művészi kivitelű és komoly numizmatikai értékű plakettek, emlékérmek egészítik ki ezt a csoportot. Ezek közül is kiténik egy felvételt allegorizáló művészi bronzplakett (Murányi tv. műve), valamint egy angol penny-érem, mely a walesi herceg nagymesterré való megválasztásának emlékére vertett Angliában 1790. évben. Ezen érem rajza egyébként E. Lennhoff: Die Freimaurer c. művében is megtalálható.

Számra nézve jóval kisebb, de ugyanez érdekes a **kötények csoportja** is. Megemlítésre méltó az aradi „Fraternitas“ nevű megszűnt skót páholyból származó színes mesterkő-

tény, 33 különböző symbolum rajzával. E kötetnyhez tartozik az igen érdekes szerszámtartó ládika is, mely bádogból készült és az 1871-es évszámot viseli. Még három darab ritka kötetny található e csoportban. Az egyik egy mesterkötény az 1850-ben megszűnt, regensburgi „Die Wachsende zu den 3 Schlüsseln“ nevű páholyból származik. Maga a kötetny, a bayreuthi múzeum hiteles megállapítása szerint az 1799. év előtti időkből való. Ugyancsak említésre érdemes a bayreuthi „Innerer Orient“ nevű páholy kötetnye 1800-ból, valamint a megszűnt hamburgi „Phönix zur Wahrheit“ nevű szabálytalan páholy kötetnye. A többi kötetnyek, nálunk szokatlan alakjuk és anyaguk miatt tarthatnak számot érdeklődésre, pl. egy angol páholy díszes kötetnye, valamint egy papírból készült kötetny, melyet egy newyorki nagypáholy jubilaris munkáján viseltek.

A tisztí jelvények csoportjából kiválik egy elefántesontból készült kinestárosi jelvény, de találhatók ugyanitt régi főmesteri, temploméri stb. jelvények is, melyek némelyikéhez díszes, arannyal hímzett nyakszalag is tartozik.

Elég számos a szk. vonatkozású pecsétek csoportja. A „Wildensteiner Ritterschaft zur blauen Erde“ nevű régi egyesülés pecsétlenyomatain kívül számos rég megszűnt páholy pecsétlenyomata található a gyűjteményben. A „St. Charles de la Constance“ páholy bélyegzője 1760-ból, a Harmonie nevű chemnitzzi páholy pecsétje 1799-ből, valamint néhány 18. századbéli magánpecsét, szk. symbolumokkal sorakoznak e csoportba.

A diplomák, okmányok, szk. vonatkozású grafikai művek csoportból a rég megszűnt „PETŐFT“ nevű újaradi páholy eredeti pátensét emlitem fel. De ugyanitt található a „Fraternitas“ páholy eredeti pátense is. Egy 1820-ból származó bayreuth-i

mesterdiploma, valamint Joanovics György nagymester és gróf Csáky Tivadar 330 eredeti aláírásaival elnéhány igen szép szk. vignetta, látott skót ritusú mesterdiploma és ugyancsak e csoportba tartoznak. Szebbnél-szebb szk. exlibriszek, régi rézkarcok szk. motívumokkal, szintén szép számban vannak e csoportban képviselve. Ezek között talán legértékesebb egy 1753-ban megjelent szk. könyv rézkarcú címlapja, melynek rajzát a híres Saint Pierre, aki Markgraf Friedrich von Bayreuth építész volt, készítette. Maga a könyv, egyébként a Wolfstieg-féle bibliografiában 8046. sz. alatt van nyilvántartva. Mint érdekességet emlitem itt fel IX. Pius pápáról készített hamisított fénykép kópiáját, mely a pápát szabadkőműves öltözékben ábrázolja.

Szorosan kapcsolódik e csoporthoz a régi könyvek osztálya. A könyvek egy része értékes illusztrációkkal van díszítve, így pl. az Anderson-féle Konstitúció eredeti német kiadása 1743-ból, valamint számos más könyv a 18. századból és a 19. század elejéről. Régi szertartáskönyvek, illusztrált menükártyák, szk. levelek egészítik ki ezt a csoportot.

A rituáléhoz tartozó kisebb nagyobb tárgyak csoportját kalapácsok, kardok, egy igen régi táptis, egy díszesebb faragású főmesteri szék stb. alkotják. Aranyból készült óraláncfüggők, nyakkendőtük szk. symbolumokkal, egy kisebb csoportot képeznek. E helyen kell megemlítenem azt a fából faragott, teknőhéjbetéttel ellátott burnótszelencét is, melynek fedele számtalan miniatűr szk. symbolummal van díszítve. Nemesak a művészi faragás teszi ezt a tárgyat igen értékesé, hanem az a tény is, hogy Landskoi grófnak, az orosz szk.-ség egyik legnagyobb alakjának birtokából származik.

Szándékosan hagytam utoljára a gyűjtemény két esiszolt üvegpocharának felemlítését. Az egyik pohár a nagyváradi Szt. László király páholyból, a másik a regensburgi „Zu den 3 Schlüsseln“ páholyból származik. Ez a páholy alapította egyébként 1773-ban a „Zum heiligen Eifer“ nevű nagyszebeni páholyt. Mindkét pohár gyönyörűen van esiszolva, és szk. symbolumokkal díszítve.

Ezzel körülbelül be is számoltam a múzeum mai állapotáról, igyekezve egy áttekinthető keresztmetszetet adni az abban elhelyezett tárgyakról. Nem mulaszthatom azonban el, nyomatékosan hangsúlyozni, hogy a múzeum az egész erdélyi szk-ség egyetemes múzeuma kíván lenni, nem pedig egy elszigetelt páholy-múzeum. Ezért arra kérem a testvéreket, tekintse mindenki sajátjának a múzeumot, és igyekezzék minél jobban gyarapítani azt. Most, amikor a nyári szünetbe lépünk, és a testvérek egy része távolabbi keletekre is elkerül, különösen kedvező alkalom nyílik mindenki számára, a múzeumot gyarapítani. Kérem a külföldre utazó testvéreket, gondolja-

nak egyszer a nyári szórakozás és pihenés alatt a múzeumra is és ha külföldi testvérekkel találkoznak, vagy külföldi páholyokat meglátogatnak, igyekezzenek valamit magukkal hozni, A legjelentéktelenebbnek látszó tárgy is, ha az a szk-séggel bármely vonatkozásban van, értékes gyarapodást jelent a múzeumnak. Régóta át nem kutatott fiókok és szekrények mélyén ugyancsak számos olyan tárgy pihen, porosodik, mely egymagában értéktelen, de egy rendezett gyűjteménybe illesztve, annak díszére válik és kellőképpen érvényesül. Azokat a testvéreket pedig, akik birtokában különösen a szívükhöz nőtt szk. tárgyak vannak, arra kérem, adják át azokat a múzeumnak, tulajdonjoguk teljes fenn tartásával. Mi híven őrizzük meg őket, a tulajdonjogot készséggel igazoljuk és kívánatra bármikor vissza szarmaztatjuk a tárgyakat.

Minden testvért, akit útja Arad felé vezet, szeretettel hívunk a gyűjtemény megtekintésére, mert „a jövő nemcsak a jelenen épül, de a múltban és az emlékezetben!”

Őszinte tv.-i szeretettel köszönt:
Frigyes Sándor.

Mégis mozog a föld.

Adatok a francia-német szabadkőműves együttműködésről.

A *L'Acacia* francia szabadkőműves lap, melynek tartalma eddig tulnyomó részt elvont és teoretikus témakörben mozgott, márciusi számában legtöbb cikkében olyan kérdést vet fel, vagy mondhatnám: az egész füzetet egy olyan gyakorlati problémának szenteli, mely minket különösen érdekel. Főmester testvérünknek nagyon is igaza van, mikor szívt helyez arra, hogy a külföldön dolgozó testvérek munkásságáról állandóan informálódjunk. Ma, amikor a hétköznap szürke gondjaival tolytatott küzdelem a szabadkőműves szárnyalásokat is sokszor béklyóba szorítja, sohasem mutathatunk rá elégszer arra, hogy: mégis mozog a föld — hogy a körülöttünk levő világ látszólagos mozdulatlanságából mégis csak befordulunk lassan, de feltartóztathatatlanul az emberiség boldogabb fejlődési korszakába, melyet mi, szabadkőművesek, ma még csak álmodunk. Ez a francia szabadkőműves lap márciusi számát a francia-német közeledésnek szenteli. Nagyfotosságú lenne ez a kérdés már

akkor is, ha csupán két eddig ellenséges ország közeledéséről volna szó, de nagyon jól tudjuk, hogy ennek a két nemzetnek egymáshoz való viszonyától függ Európa jövő felépítésének, sőt bátran mondhatjuk: az egész világbéke kérdése. Határtalan optimizmus kell, hogy eltöltsön minket, ha szembeállítjuk a Franciaországban tiz esztendő előtt uralkodó hangulatot azokkal a tényekkel, melyek a L'Acacia említett számából szólnak felénk.

Legelőször is ki kell emelnem annak a manifesztumnak a jelentőségét, melyet a francia intellektueller intéztek a németekhez. Ez a manifesztum a „Notre Temps“, a francia „Korunk“ hasábjain jelent meg és 186 aláírással volt ellátva, írók, művészek, tudósok, ha neveket nem is említék, a modern Franciaország szellemi eliteje. A manifesztum gondolatmenete körülbelül a következő:

Európának ma szervezkedni kell, vagy pusztulni és szervezkedni nem tud másként, csak a szellemek pacifikálása által. A francia intellektueller nem tudnak közönyösek maradni a békéért való küzdelemben és minden eszközzel harcolni akarnak újabb háborus katasztrófa visszatérése ellen. Azt állítják, hogy Franciaország igazi arca nem a gyűlölködés és a háboru, hanem az igazság és a béke és tiltakoznak a sovinszta izgátások ellen, melyek ezt a képet eltorzítani igyekeznek. Szakítani kell az erőszak politikájával, mely évtizedek óta uralja a nemzetek egymáshoz való viszonyát. Franciaország, ez a gazdag és nemesmultu ország, merje hangosan hirdetni, hogy az új Európát és a francia-német szövetségét, mely annak kulcsa, csak a népek szabad akaratával sítathatja meg.

A német intellektueller, írók, művészek, tudósok válasza 188 aláírással jelent meg. Magukéva teszik a francia kollégáik által hangoztatott elveket, megfogadják, hogy ők is harcolni fognak azok ellen, akik országukban a háborus szellemet ébresztgetik. De van egy „de“ is... A béke barátainak helyzete Németországban nagyon nehéz. A politikai szegénylegények által előidézett kilengéseken, a múltból okulni nem akaró elemek bornirtságán kívül vannak lényegbe vágó okok is, melyek nem engedik meg, hogy Németországban egységes békeszellem alakuljon ki. A német népre olyan erkölcsi és anyagi terheket kényszerítettek rá, melyeket igaztalanoknak és elviselhetetleneknek érez. Ami feladatot a felvilágosítás terén az ország határain belül el lehet végezni, a német intellektueller magukra vállalják. De ahhoz, hogy Németország viszonya a külső világgal rendezve legyen, szükséges a többi nemzet szabad és igazérzésű embereinek segítsége is.

Kedves Testvéreim, ennek a két manifesztumnak a hangjából bizonyára kiéreztetek egy kis ellentmondást: más dolog a békét szeretni és az igazságot akarni, ha egy igazságtalan békeszerződés profitálói vagyunk és megint más dolog akkor hirdetni a békét és az igazságot, mikor a saját mindennapos életünk keserve bizonyítja állandóan a jelen helyzet tarthatatlanságát.

De éppen ebből kifolyólag: ha nagyon is érthető a németek fentartása, kik minden békeakarásuk mellett előbb a mai guzsbakötött állapotból való felszabadulásukat várják, annál inkább kell méltányolnunk azoknak a franciáknak lelkiismereti szabadságát és bátorságát, kik saját nemzetük önző érdekeivel szembehelyezkedve a békevágó teoretikus han-

goztatása helyett síkra szállnak a múlt hibáinak helyrehozataláért.

A francia-német viszonynak és ezzel az egész békeproblémának ilyen kétoldalú megvilágítására mutat rá Emanuel Berl cikke, mely nemcsak a szabadkőműves lapban; de profán újságban is napvilágot látott. Más íróktól más lapokban is olvastam hasonló cikkeket és ha a szélesebb közvéleményben keltett visszhangot nem is tudom kontrollálni, maga a tény, hogy ilyen cikkeket vannak, megjelennek és újra megjelennek, kétségtelen bizonyítéka annak, hogy a lelkek közeledése jó úton halad.

Emanuel Berl azt mondja: Minden francia pacifistának vallja magát. De Franciaországban összetévesztik a békét a békeszerződéssel. Aki nem respektálja a békeszerződést, az nem szereti a békét sem. És aki a szerződés megváltoztatását kívánja, az háborus izgató. Németország és Olaszország tehát nem pacifisták, mert a versaillesi szerződés nem elégíti ki őket. Kétségtelen, hogy Franciaország sem helyesli a békeszerződés összes intézkedéseit. De sohasem gondol arra, hogy azokat megváltoztatni is lehet. És azt hiszi, hogy azért ragaszkodik hozzá, mert egy szerződés, pedig csak azért ragaszkodik hozzá, mert egy olyan szerződés, mely neki kedvez.

Más országokban azonban béke alatt ezt értik: Rendezett állapot, mely az embereknek biztosítja lényeges szükségleteiknek kielégítését. A békeszerződés nem egyéb, mint ennek a békeállapotnak egy adott időben megrögzített mozzanata. Ami jó volt 1919-ben, nem biztos, hogy jó lesz 1943-ban. A helyzet megváltozhat és a béke fentartásának kívánalmái nem esnek többé össze egy szerződés paragrafusával.

Ha ezt a két szempontot egybevetjük, látjuk, hogy Franciaország őszinte, mikor azt mondja, hogy a békét akarja és a többieknek igazuk van, mikor azt mondják: Franciaország háborút akar.

A valóság az: a pacifizmus nem jelenti az érvényben levő szerződéseknek sem elfogadását; sem megtagadását; pacifizmus az az akarat, mely a felmerülő nehézségeknek háború nélkül való rendezését kívánja.

Ebben minden bizonnyal minden ember egyetértene. De, sajnos, éppen a mai viszonyok tarthatatlansága belekényszeríti az embereket abba a gondolatmenetbe, hogy csak újabb háború tudna javítani a helyzeten. Itten zárójel között meg kell jegyeznem, hogy nemrégiben mondta nekem beszélgetés közben egyik testvér, hogy az ipar és kereskedelem mai válságos helyzetén csakis egy háború okozta konjunktúra tudna segíteni.

Emanuel Berl szerint az ilyen gondolatoknak nem szabad pacifista lélekben felmerülni. Eltekintve minden békeszerződés helyessége vagy helytelenségétől, nem nézve a momentán gazdasági helyzet virulását, vagy senyvedését, hogy tényleg pacifistáknak mondhassuk magunkat, azt kell átérezni: a háború nem hozhat semmi mást, csak romlást és tönkremenést.

Előbb-utóbb be kell látniok a háborúból úgynevezett győztesekként kikerült hatalmaknak is, hogy a fennálló szerződésekhez való csökönyös ragaszkodás nemcsak a vesztes államokat teszi tönkre teljesen, hanem Európa békéjének állandó veszélyeztetésével a saját létük is veszélyben forog. Németország helyzetének javítására Wilfrid d'Ormesson, kinek könyve „Bizhatunk-e Németországban?” már a múltban nagy feltűnést keltett, most a L'Europe Nouvelle, az „Új Európa” hasábjain vet fel egy

érdekes javaslatot, mely szerint nem egy végleges, hanem egy meghatározott periodusra szóló átmeneti tervezetet kell elfogadni, mely semmiben sem vág elébe a leszerelési konferencia határozatainak, amely tudvalevőleg 1932-ben lesz megtartva.

Ugyanis a Young-tervezet két részre oszlik: az első rész megállapításai meghatározott évi fizetésekre vonatkoznak. Ezek a franciáknak járó tulajdonképeni jóvátételi összegek: 1932 és 1933-ban közel 2 milliárd márka évente. D'Ormesson most a következőket proponálja: Franciaország engedje el ebben a két esztendőben, 1932 és 1933-ban az annuitás felét, Németország fizessen csak circa 1 milliárdot évente. Ez az engedmény azonban csak akkor lenne érvényes, ha az Egyesült Államok a maguk részéről szintén elengednék ugyanerre az időtartamra a szövetségesektől nekik járó követelések felét. A Young-tervezet második részében foglalt fizetési kötelezettségek feltételesek, moratóriumnak vannak alávetve. A mostani két év alatt nyújtott fizetési engedmény ennél a második rész szerint feltételeesen fizetendő jóvátételnél kerülne elszámolásra, tehát az Amerika által nyújtandó redukcio teljes egészében Németországnak jutna, míg a Young-tervezet alapján véve semmi lényeges változást sem szenvedne.

Németországnak ez a megoldás circa 1 milliárd márka megtakarítást jelentene. Ezt az összeget felhasználhatná a munkanélküliség kérdésének megoldására, lehetővé tenné, hogy hosszú lejáratu kölcsönökre szert tegyen és újra beszerezhesse a külföldről nyersanyagokat, ami az amerikai piacra nézve sem közömbös.

D'Ormesson javaslatának második része a következő: Németország az utóbbi esztendőben erősen növeli katonai és tengerészeti kiadásait, ma már évente körülbelül 700 millió márkát tesznek ki. Németország kötelezné magát, hogy katonai kiadásait évente 58 millió márkával redukálja, míg Franciaország hadi budgetjét egytizenkettel résszel csökkenti. Ez az egytizenkettedrész pedig, akármilyen hihetetlenül is hangzik, 1 milliárd megtakarítást jelent, úgy, hogy teljesen rekompenzálja azt az összeget, mellyel Németország kevesebb jóvátételt fizetne. Franciaország és Németország egy vegyes katonai bizottságot alakítana, mely ennek a konvenciónak keresztülvitelét ellenőrizné.

Ez a javaslat természetesen mind a két országban nagy feltűnést keltett. Őszintén be kell vallanom, nem tudom, hogy Wilfrid d'Ormesson milyen helyet foglal a politikai, vagy pénzügyi világban és pozíciója milyen súlyt ad szavainak, vagy javaslatainak és az idő rövidsége miatt nem is tudtam erre nézve adatokat beszerezni. De az a tény, hogy a francia szabadkőművesek lapja ilyen nagy jelentőségét tulajdonít neki és az a számos hozzászólás minden pártállású lapban, melyet a L'Acacia kivonatosan közöl Edouard Herriot-tól kezdve a Huggenberg-sajtóig, azt mutatják, hogy igenis, megint egy jelentős lépés történt a francia-német közeledés előmozdítására. Dubois a következő reflexiókat fűzi ehhez a javaslathoz: Vagy magára hagyjuk Németországot a pénzügyi krízis és a munkanélküliség prédájának, ezáltal elősegítve a Hittler-i demagógia és a kommunizmus sikerét és talán egy polgárháború kitérését, melyet a szomszédok sem fognak tétlenül nézhetni, — vagy „európaiak“-nak fogunk mutatkozni, belátva, hogy Németország belső egyensúlya Európa békéjének nélkülözhetetlen előfeltétele.

A L'Acacia nem említi meg, hogy azok a francia és német írók, művészek és tudósok közül, kik aláírták a manifesztumokat, ki szabadkőmives és ki nem. A munka, amit végeznek, kétségkívül százszázalékosan szabadkőmives munka és mi csak örömmel konstatáljuk, hogy a páholyok mélyén kiesirázott elvek és eszmék a profán világban is most már élet-erősen és pompásan fejlődnek tovább.

Amit a L'Acacia márciusi számának elolvasása után az előzőkben közöltem vételek, kedves Testvérek, tényleg csak a francia-német vonatkozásoknak profán világban történt kiemelkedőbb mozzanatairól szóltak. A két ország szabadkőmiveseinek nemesak közeledéséről, de szoros együttműködéséről szolgáljon dokumentumul az a híradás, hogy a francia Nagy Oriens rendi tanácsa február 20-án látogatást tett a Hamburg keletén működő Felkelő Nap nevű páholyban. Engedjétek meg nekem, hogy beszámolómba befejezéséül szószerint közöljek két részletet abból a beszédből, melyet Berendsoln főmester tartott a német és francia testvérek közös munkáján:

„Legtöbben közülünk kétségkívül résztvettünk a legutóbbi háboruban. Jómagam, ki hozzátok szólok, életemnek majdnem négy esztendejét töltöttem a nyugati lövészárkokban. A lehetőségekhez képest védekeztem a lesújtó impressziók ellen jó könyvek olvasása által, melyeket egy barátom küldött nekem. Így olvastam el a lövészárkokban Romain Rolland „Jean Christophe“-ját, francia szöveggel és nem tudtam megakadályozni, hogy azt ne gondoljam: Ime, ha véletlenül most megindulna egy roham és te elesnél, megtudnák erről a könyvről, hogy te a francia kultúra csodálója voltál és ha ellenség voltál, a szived ellenére voltál az.“

Es Berendsoln testvér beszédét így fejezi be: Mind a két ország szabadkőmivessége egymás oldalán harcol az igaz ügyért. Csak ellenfeleink állítják, hogy lemondunk az ideális értékekről, mert eltávolítottuk szimbolizmusunkból a Világegyetem nagy építőmesterét, meg a Bibliát. Erre az elhatározásra az a fájdalmas meggyőződés késztetett, hogy nem létezhet olyan erkölcsi rend, mely csak természetfölötti és isteni akaratban tud támaszt találni, hanem ellenkezőleg, ennek a földnek népei között csak olyan mértékben uralkodik az erkölcs, amilyen mértékben azt tiszta akaratú emberek meg tudják valósítani. Ellenfeleink csakis hátrafelé tekintenek, reakciós hitükben vak nemtörődomséggel viseltetnek a veszélyekkel szemben, melyek az emberi jogokat veszélyeztetik. Mi, ellenkezőleg, a jövő felé fordítjuk tekintetünket. A közös nyomorúságból mi csak egy kivezető utat látunk: dolgozni, minden akadály dacára, a népek egyetértésének nagy feladatán és a felébredt néptömegeknek a szabadság felé vezető útját egyengetni. Üdvözlünk titeket, mint az értelemnek és emberiségnek zászlóvivőit és azt mondjuk nektek: kétségkívül, kevesen vagyunk, de mégis dacolunk a viharral. Szembeszállunk ellenfeleinkkel, jó példát adunk a néptömegeknek és tele vagyunk reménnyel és bizalommal, hogy eljön az idő, amikor az emberiség úgy fog gondolni a távoli háborukra, mint homályos és tartalom nélküli álmokra. És amilyen mértékben fognak törekvéseink, a tetteikkel egyesülve, ennek a célnak eléréséhez hozzájárulni, olyan mértékben fogja a szabadkőmivesség munkájának legmélyebb értelmét is megvalósítani.

Az 1931. évi április hó 24.-i munkán előadta:

(Arad.)

Dr. Szabó Sándor tv.

Ferenczy Gyula.

V. J. t. beszéde az Unió páholy gyázmunkáján.

A halál lefejtí az emberről a muló vonásokat és élénk állítja belső személyiségének, jellemének maradandó vonásait. Abban a pillanatban, amikor megbizonyosodunk arról, hogy meghalt a földi ember, föltámad számunkra a lelki ember. És ha drága volt nekünk a földi ember, mert áldott ajándék kincseit ismertük meg benne, talán még drágább ajándék marad az az elveszithetetlen lelki ember, aki ezután szívuinkbe költözve szüntelenül kísér és fénylő példaadásával utat mutat előttünk. Azok az anyagi javak, amelyeket egy-egy ember örökségül hagy utódainak, nagyon könnyen és nagyon hamar veszendőbe mennek, de erkölcsi személyiségének maradandó értéke nemzedékek számára, sokszor egész nemzetek számára marad elnemvesző, gazdag erőforrás. Ezért a legdrágább örökség, amelyet maga után hagyhat valaki, a nemes emberi élet foltnélküli emlékezete.

Mi azért gyűltünk össze, hogy tisztességtételünk, hálánk kifejezésével megálljunk az előtt a lelki arekép előtt, amelyet Ferenczy Gyula hagyott vissza szíveinkben. Hadd próbáljam néhány töredezett szóval megrajzolni ezt az areképet.

Eszményeinknek egy lánglelkü előharcosa mondotta, hogy mindenütt szükség van arra, hogy férfiak egyesüljenek testvéri láncba, olyan férfiak, akik népi előítéletek és elfogultságok felett állanak és pontosan tudják, hogy hol van az a határ, melyen túl a legboldogabb pátriotizmus is megszűnik erény lenni. Férfiakra van szükség, akik bár hűséges gyermekei saját egyházuk vallásos közösségének, de hordoznak lelkükben a szeretet fényével átszótt olyan tisztánlátást, mely képessé teszi őket más hitet valló embertársaikban is meglátni és megbecsülni azt, ami jó és igaz. Férfiakra van szükség, akiket nem vakít el az, ha külső előhaladásuk, pályafutásuk nélkülőzi a magas állás fényét, előnyeit. Akiknek társaságához az előkelőbbek szívesen lehajolnak és a kisebbek szívesen felemelkednek, mert érzik, hogy egy színvonalon állanak, a kölesönös szeretet és tisztelet közös színvonalán. Mi bizonyosságot teszünk arról, hogy Ferenczy Gyula a mi testvéri láncunkban ilyen férfiú volt.

Hű magyar volt. Szívében becsületes ősök hűséges fajszeretét hordozta és lelkét büszke öntudat töltötte be, mellyel mindig vallotta, hogy az igazi magyarság minél nagyobb teher, annál nagyobb dicsőség. Volt valami az ő szívében is a fajszeretetnek abból a mély tüzéből, amely ajkára adta a legnagyobb magyarnak a vallomást: Életemmel, véremmel segítenék rajta, vele együtt szenvedve sorsában.

Nem volt olyan magyar ügy, amelynek igazságos, független meggyőződéssel és becsületes áldoznitudással támogatását, szolgálatát, kötelességének ne ismerte volna, elsősorban mint gazdasági szakember, de mindenekben mint hűséges polgár. Azonban pontosan ismerte azt a határt is, amelyen túl a leglobogóbb pátriotizmus is megszűnik erénynek lenni. Lelkétől mindig távol tartotta az elvakult sovinizmus gyűlölködését, alacsonyrendű rosszhiszeműségét, önzését és irigységét. Se-

gító keze, megértő szava, baráti szíve minden nemzet gyermeke előtt megnyílt, ha látta, hogy másnyelvű embertársa szintén magában hordozza azt, ami az embert igazán emberré teszi, a jóakaratot. A kegyelet hűségével őrizte meg őseinek kálvinista hitét, puritán életfelfogását és vallotta mindig, hogy minden külső pompát nélkülöző egyháza Istentől ajándékozott, nagyszerű küldetésének fénylő ruhájában a legnemesebb misszió betöltésében jár az emberek között és éppen azért hálás gyermeke maradt ősi kollégiumának, kötelességtudó gyermeke eklézsiájának, de lelkét tisztán tudta tartani mindig a felekezeti gyűlölködés és elfogultság kísértéseitől, mert vallotta azt is, hogy a hit Isten ajándéka és az ajándékokban különbségek vannak, de a különböző ajándékok birtokosai találkozhatnak mégis abban, ami fő a megismerésben, hogy egyforrásból veszik az ajándékokat és az ajándékok haszonra adattak mindnyájuknak. Ezért csillant fel szeme boldogan mindig, ha közreműködhetett abban, hogy sebek gyógyításában, nyomorúságok enyhítésében jólelkű találkozhattak. Becsületes, szorgalmas munkája által a polgári jóllét és magas állás tisztességébe emelkedhetett, de férfiú volt, aki alacsonyrendű hízéssel nem hunyáskodott meg a hatalmasok előtt és üres lelki göggel nem kevélykedett a szegényebbek előtt. Ezért jellemezte egész egyéniségét az a nemes emberi szeretetreméltóság, amely annyira kellemessé tette társaságát úgy a magasállásuak, mint a szegénysorsuak között. Férfiú volt, aki tudta, hogy a gyémánt akkor is gyémánt, ha drága selymek között van, de akkor is gyémánt, ha talán a szegénység rongyai közé takarják. Az emberi jellem értékét, tudta, hogy nem a keret teszi, hanem a benne rejlő lelki tulajdonság. Azonban hogy valaki az élet gondjai és kísértései között ilyen ember maradhasson, avégből arra van szükség, hogy lelkében hordozzon feltétlen hitet az iránt, hogy sorsa és élete nem a véletlen szeszélyes játék, hanem bölcs elrendeltetés. Az által, aki mint a világegyetem nagy építőmestere tudja, hogy a legkisebb téglának is hol van a helye abban a nagy épületben, amelynek felépítését szüntelenül munkálja. A jellemnek igazi formáló ereje az a hit, amely a legnehezebb próbáltatások között is képessé teszi az Embert engedelmeskedni annak a biztatásnak amelyet ismét csak a mi eszményeinknek képviselője mondott: „Várj, amíg a füst elmúlik és a lángok ismét tisztán világítanak és melegítenek. Az igazi férfiú nyugodtan várja a felkelő napot és addig engedi égni a gyertyákat, amíg azok akarnak és tudnak világítani. És ha kialszik egy-egy gyertyaláng, újakat gyújt, hogy azoknak világossága a sötétségben mutassa az ösvényt, mely átvezet az éjszakán“.

Ferenczy Gyulában megvolt ez a hit. Ez adott lelkének férfias erőt, ez világított neki is a reázduló fájdalom és csalódások éjszakájában, ez adott neki alkalmat arra, hogy mint férfiú álljon helyt eszményei mellett és amikor úgy látszott, hogy mindenre reáborult a sötét éjszaka, összegyűjtsön és gyertyákat gyújtson csüggedt emberi szívekben, melyek a gyűlölködések éjszakájában is világítanak és mutatják az emberi szolidaritás ösvényeit. Kilobbant a láng, amelyet a Gondviselés az ő lelkébe helyezett. Mi azonban gyújtsuk meg saját szíveinkben az Ő emlékezeténél ugyanazt a lángot, hogy közülünk kiki, a neki

kijelölt helyen tovább világítson. Dolgozzunk tovább és várjunk esügedetlen lélekkel, amíg a füst elmulik és a lángok ismét tisztán világítanak és melegítenek. Helyezzük tisztességtételünk gyertyatartójába Ferenczy Gyula nemes emlékezetét és írjuk alája a bibliai Igét: „Az igazak fénylenek, mint a nap az ő Atyjoknak országában“.

Die Stützen der maurerischen Baues.

Die Mrei bedient sich zur Belehrung und geistigen Anregung ihrer Jünger der Symbole, um kleine dogmatische Festlegung ihres Inhalts aufkommen zu lassen. Es gibt daher auch keine feststehende und allein gültige Deutung der Symbole. Eine solche können und sollen auch die katechischen Erklärungen nicht haben; denn sie sind nur Hilfsmittel, die Wahrheit zu suchen und den Geist zu schärfen.

Gerade darin, dass die Symbole der freien Erfassung anheimgegeben sind und jede Geistesfessel von vornhinein ablehnen, liegt ihr Wert und für jeden Br. Mreer der stete Sporn, sie von neuen Gesichtspunkten zu beleuchten und ihnen je nach der Anlage und den Zeitbedürfnissen einen tieferen Sinn abzugewinnen. Und eben diese dogmenfreie Stellung sichert den Bund vor Erstarrung und gestattet den Verbundenen mit der Zeit fortzuschreiten und jede reifere Erkenntnis für die Loge zu verwerten. Darin ist neben dem nie veraltenden allgemein — menschlichen Grundgedanken die ewige Jugend des Mreertums begründet.

Diese Bemerkungen vorangeschickt, wollen wir einmal versuchen, den drei Säulen eine neue Seite und, wenn möglich, eine tiefere Bedeutung abzugewinnen.

Die Loge heisst es, wird von drei Pfeilern oder Säulen getragen, von Weisheit, Schönheit, Stärke, weil wie unsere Urkunden sagen, ohne sie kein Werk fortgeführt und vollendet

werden kann; denn Weisheit entwirft, Stärke führt aus und Schönheit zielt. Dieselben sind also die Träger des Tempels der Humanität. Was hier von ihnen gesagt ist, hält sich unserer ganzen Symbolik angemessen, im Rahmen der auf das Bauen bezogenen Sprechweise; der Hauptgedanke des Fragens oder Stützens bezieht sich zunächst nicht auf das Geistesleben und die sittliche Tätigkeit, sondern auf eine rein mechanisches Verhalten.

Ruht aber unsere ganze sittliche Baukunst auf diesen Pfeilern oder Säulen, so müssen sie, da unser Werk Geisteswerk ist, auch eine Vergeistigung zulassen und herausfordern, wie dies schon in den nicht mehr sinnlichen und mechanischen Beziehungen des künstlerischen Entwerfens, Ausführens und Zierens und ganz unzweideutig angedeutet ist. Weisheit, Stärke, Schönheit sind an sich nicht Äusserliches, Materielles, sondern Charaktereigenschaften, rein geistige Elemente, die ihren Sitz und ihre Quelle im Innern des Menschen haben entsprechen den Ideen des Wahres, Guten und Schönen, welche übersinnliche und ideale Bildungsnormen, absolute Kriterien für den Wert der Dinge sind.

Damit sind wir sofort vom sinnlichen Bauen hinweggehoben. Mit Recht; denn sinnliches Gefühl führt nicht zur Pflichterfüllung, zum Kunstgefühl; von sinnlicher Empfindung für keine Brücke zur Vernunftanschauung. Alles, was der Mensch an Idealität, an innerer

Grösse und Würde, an wahrer Menschlichkeit hat, das kommt vom Geiste.

In der Einnahme, wie in der Religion, gibt der Mensch sein Ich, sein Selbst auf, um mit dem Ewigen eins zu werden. Einnahme, wie Religion, heisst Aufgeben des Egoismus! Schon Jesus sagt: „Wer nur an sich selbst hängt, nur sich liebt, der ist mein Jünger nicht“. Der Egoismus aber, die rücksichtslose Selbstsuch, ist das Grundgesetz der Natur, der physischen Welt, in der allein das Recht des Stärkeren, der brutale Kampf ums Dasein gilt, während im Menschen dem Subjekt und Objekt der k. K., eine höhere Ordnung der Dinge Platz greift und massgebend sein soll, der Nächstendienst, die Menschenliebe, mithin die vernunftgemässe Unterordnung der auf die berechnete Selbstbehauptung gerichteten Bestrebungen unter die Rücksichtnahme auf den Nächsten, auf alle andern. Die niedere (physische) Natur des Menschen, der er freilich zeitlebens verhaftet bleibt, bindet ihn an das Irdische, Vergängliche und soweit gilt auch Goethes Ausspruch:

Aus Niedrigem ist der Mensch

[gemacht,

Und die Gewohnheit nennt er seine

[Amme.

Vielleicht mehr noch als Gewohnheit bestimmt ihn als physisches, sinnliches Wesen das Bedürfniss und daher die Rücksichtnahme auf den Nutzen, auf den Vorteil, die er auch haben darf, soweit einerseits andere nicht geschädigt und missbraucht werden und andererseits seine Würde, seine höhere Natur nicht in Frage kommt, welche die Bibel mit den Worten andeutet: „Ihr seid allzumal göttlichen Geschlechts“.

Die erst mit dem Menschen be-

ginnende und ihm allein zu wahren Menschentum erhebende höhere Ordnung der Dinge, das Gottverwandte in ihm, und ein dem entsprechendes Verhalten, sittliche Gesinnung und sittliches Handeln, verweist uns auf eine dreifache Gottesoffenbarung, welche das innere, humane Gesetz und als solches dem der physischen Welt absolut entgegengesetzt ist. Dem Menschen ist eine Norm des Idealen eingepflanzt, welche an sich ebenso unverrückbar ist, wie die Schenkel des rechten Winkels, eine Norm, welcher er gehorchen soll, wie die Körperwelt dem fundamentalen Gesetze der Schwer- oder Anziehungskraft. Diese Norm bezieht sich auf das menschliche Denken und Handeln, auf die innere (geistige) Baukunst und bekündet sich als Denkgesetz (Logik), als Schönheitsgesetz (Ästhetik) und als Sittengesetz. Dem Denken offenbart sich Gott als Wahrheit, dem Fühlen als Schönheit, dem Wollen als Gerechtigkeit oder als sittliche Stärke.

Hier haben wir nun sofort unsere Trisomie wieder: Weisheit, Schönheit, Stärke. — Wahres, Schönes und Gutes, die drei Eigenschaften, die sich ihm Charakter des gottverwandten Menschen ausprägen und die ihm für Gesinnung und Tat normgebend sein sollen, weil sie sein inneres Gesetz, seine wahre Natur ausmachen und weil im Gehorsam gegen sie allein die Freiheit des Menschen begründet liegt.

Wo es sich mehr um äusseres Verhalten handelt, verweisen unsere Symbole gelegentlich auch auf Naturkräfte, wie Sonne und Mond, als Normen der Ordnung und Regelmässigkeit; hier aber handelt es sich um Geistiges, um Ideales, wie es dem Wesen unseres Bundes entspricht, und sind deshalb auch die drei Pfeiler nicht durch ein totes

Bildzeichen, überhaupt nicht als äusserliche Säulen bezeichnet, sondern durch die drei wesentlichen Beamten der Loge liturgisch dargestellt: die Weisheit durch den *Mv St*, die Schönheit durch den zweiten und die Stärke durch den ersten Aufseher. Der allgemeine Bau der *Mrei* ruht auf den drei Säulen, wie der spezielle der Loge, als Bild des Allgemeinen, auf den drei ersten Beamten. Nicht besser und zutreffender, als durch Weisheit, Stärke, und Schönheit, kann das Fundament der *Mrei* bezeichnet und der *Mregerdanke* ausgedrückt werden. In ihnen senkt, wie wir gesehen haben, sich das Göttliche herab auf den Menschen und erhebt sich dieser hinwiederum hinauf in die lichten Höhen des Ideals: sie bilden demgemäss die drei Punkte, in denen zwei Welten sich berühren und sie rechtfertigen die Bezeichnung des freien Maurers als k. K.

Gott ist die Wahrheit oder auch er ist die Liebe und Jesus spricht sich dahin aus, dass niemand gut sei, als Gott allein. Er ist die Weisheit, Stärke und Schönheit in Einem und daher absolut vollkommen. Wenn nun die Selbstveredelung oder das Streben nach geistigsittlicher Selbstveredelungheit die Aufgabe des *Fmrers* ist, so heisst dies nichts anderes, als dass er soweit es im Rahmen seines endlichen (physischen) Wesens möglich ist, nach Wahrheit, Liebe und Rechtchaffenheit strebe, wie das *m̄r* Gebrauchtum andeutet, wenn es sagt, die Wahrheit sei für den Geist, was das Licht für die Augen, wenn es mit der *Z-Spitze* das Gewissen berührt und in der Kette die alles umschlingende und einigende Liebe versinnbildet, was der Dichter mit der Mahnung ausdrückt: „Nehmt die Gottheit auf in euren Willen und

sie steigt von ihrem Weltenthron“ oder auch in den Worten:

Lasst euch nicht irren des Pöbels

[Geschrei,

Nicht den Wahnsinn rasender Toren,
Im Herzen kündigt es laut sich an:
Zu was Besserem sind wir geboren.

Nach dieser Deutung wird nicht bloss der geistige Gehalt der drei Säulen klar und in seine tiefere Bedeutung eingesetzt, es fällt auch ein neues Licht auf die Stellung und Aufgabe der drei ersten Beamten der Loge, und zwar in voller Übereinstimmung mit dem eigentlichen Kern der k. K., dem obersten Leitsatz des *Mreertums*, um den sich alle übrigen Pflichten und Symbole gruppieren, welcher den Mittelpunkt bildet, um den herum der *Mrer* niemals irren kann.

In diesem Sinne aufgefasst, sind die drei ersten Logenbeamten nicht bloss Träger der äusseren Logenordnung, sondern auch der höchsten Ideen der *Mreertums*, und wenn sie sich von dieser Auffassung durchdringen lassen, werden sie das erhebende Bewusstsein gewinnen, dass es sich bei ihrer Vertrauensstellung in der Loge nicht bloss um ein Amt mit seinen praktischen Funktionen, sondern um eine Würde und einem inneren Beruf handelt, dem entsprechend sie sich verhalten und wirken sollen.

Az olasz Nagyoriens megalakulása Londonban. A Nagypáholyokhoz intézett körlevélben közlik Labriola Artur, hely. Nm és Giannini Alberto fötitkár, hogy az Olaszországban üldözött szkség menekültjei London ideiglenes székhellyel megalakították a Grande Oriente d'Italia-t, s onnan akarják irányítani a külföldre szorult olasz szk.-ség munkáját.

BELFÖLDI SZABADKÖMÜVESSÉG.

A jánosrendi szövetségtanács ülése. Április 23-án tartotta legutóbbi ülését jánosrendi páholyaink szövetségtanácsa, S. L. h. nagymester elnöklete alatt. Kegyelettel emlékezett meg a szövetségtanács Ferenczy Gyula tv., az Unio több éven át volt főmesterének és Marinkovics Péter tv., a Concordia tagjának ö. kel-be költözéséről. Elhatározta, hogy szerencsekívánatait fejezi ki Bibescu nagymester tv.-nek repülőbalesete alkalmával történt szerenesés megmenekülése fölött. Ezenkívül a szövetségtanács a következő határozatokat hozta: Az új alkotmány előszavának szánt és az erdélyi jánosrendi páholyok történetét tárgyaló közleményben (melyet a Testvériség első száma közölt), fontosnak tartja a Magyarországi Symbolikus Nagypáholytól való eredetre-utalást, aminek az előszóban határozata szerint kifejezésre is kell jutnia. Tudomásul vette a decemberi konvent tisztviselőválasztását és a választottak jegyzékét a páholyoknak megküldi. Örömmel vette tudomásul továbbá, hogy Londonban megalakult a Grand Oriente d'Italia és ezt a megalakulás alkalmából üdvözl. Tiltakozását fejezte ki a szövetségtanács Papiniu t.-nek az A. M. I. Buletinje 35. számában közzétett cikke ellen. Ezt az A. M. I. vezetőségével is közlendőnek tartja és a nagypáholy figyelmét is felhívja erre a cikkekre. Tudomásul vette a Concordia új ügyrendjét, a kinstár és az özvegypersely vagyónállományát. Kimondotta a Kolozsvár keletén működött Dacia Felix ideiglenes eláttatását és tudomásul veszi, Cioban Virgil t. ama nyilatkozatát, hogy a páholyból kilép, de más páholyba kéri felvételét. Örömmel vette tudomásul a szövetségtanács az Arad keletén létesített szks. muzeumot s kimondotta, hogy azt az erdélyi

Jánosrend muzeumának nyilvánítja. Felhívja a tt.-ket a muzeum anyagának gyarapítására. Végül tudomásul vette, hogy az Uniohoz tartozó tt.-ek Kolozsvár keletén Testvériség címen lapot indítottak mely a páholyok egymásközötti érintkezését hivatott megkönnyíteni. A lap magánjellegű.

A szabadkőművesség és az ifjúság témája, melyet első közös munkáján kalapács alá vett a Kolozsvár keletén dolgozó három páholy, úgylát-szik, megmozgatta más keleteken dolgozó t.-ink cselekvőkészségét is. A t. páholyok sorra munkarendjükre tűzik és mindenütt eleven, termékeny eszmecserék folynak erről az utánpótlás szempontjából nagyon fontos kérdésről. Múlt hó 20-án, a marosvásárhelyi Bethlen Gábor munkáján — mely alkalommal tíz Unióbeli t. adta vissza a marosvásárhelyi tt. tavalyi látogatását — a vendég-előadó J. A. t. megismételte a kolozsvári közös munkán tartott előadását, kibővítve azt a közös munka vitájából leszűrt tanulságokkal. A marosvásárhelyi tt.-re mély benyomást tett az előadás és magasszínvonalu, mélyenjáró hozzászólások egész sora bizonyította, hogy a kérdés eleven időszerűsége mindnyájunkat komoly elmélyedésre készített. **Péterfi István dr. főm. t.** a vita összefoglalásaképpen kijelentette, hogy a kérdést a Bethlen Gábor páholy ezentul állandóan szőnyegen tartja és a maga hatáskörében mindent elkövet, hogy az ottani ifjúság életére szkv. szellemben jó befolyást gyakoroljon.

Párhuzamosan, de néhány lépéssel még meg is előzve a kolozsvári páholyok ezirányú munkáját, a temesvári Pax-ban évek óta lelkesedéssel és lankadatlan buzgalommal szol-

gálja Déznai Viktor t. az ifjúság nevelése kérdését. A fizikai olimpiászok mintájára az ifjúság szellemi olimpiászának szükségességét hirdeti. Déznai tv. előadásával kapcsolatban dr. Szabó Mózes tv. is foglalkozott a Pax páholyban az ifjúság kérdésével. Figyelmet ébresztő előadását jövő számában közli a Testvériség.

Déznai Viktor tv. a Pax segítségével külföldön is előadásokat tartott erről a kérdéstről Brüsszelben, Párisban, Genfben, majd Baselben az Allg. Freimaurer-Liga teljes vá-

lasztmánya előtt, s végül Wienben, a Goethe páholy munkáján, melyen a Wien keletén dolgozó összes páholyok képviseltették magukat. Hazatérése után Déznai t. Erdély különböző városaiba is propagandaútra indult. Kolozsvárt a múlt hónapban a nagyközönség számára rendezett előadásban ismertette el gondolatát, e hó 2-án a Bihar páholy látta vendégül. Déznai t. munkája egyik tárgya lesz az 1931. szeptember 8—13. közt Párisban megtartandó Ligakongresszusnak is.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL.

A wieni Nagypáholy és az emberi jogok.

A wieni Nagypáholy üdvözlő táblát intézett a legközelebbi időben 150 éves fennállását ünneplő newyorki Nagypáholyhoz és ebben a többek között a következőket írja:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

kérjük a Tt.-et foglalkozzanak azzal a gondolattal, hogy az összes nagypáholyokat az emberi jogok égisze alatt miként lehetne összehozni. Ehhez nem elegendő a szó, jel és érintés, sem a ritusok hasonlósága, hogy valóságban egy az egész földet körülfogó szilárd láncot képezzünk. Szükséges ehhez egy olyan mesterszó, mely az összes nagypáholyokat és ezzel együtt az összes páholyokat egységes szellemi közösségbe kovácsolja olyan módon, hogy működésének sajátos területe és mikéntje minden más közösség és egyesülettől megkülönböztesse. Ez a mesterszó, a mi hitünk szerint az emberi jogok programmszerű célkitűzése lehet csak. El vezető eszmében való testvérisülés természetesen egyik nagyp. szabad mozgását sem korlátozhatja, annál kevésbé, miután minden állam és minden város sajátos viszonyait figyelembe kell vennie. Nem szándékunk politikát vinni be a székességekbe, inkább szks szellemet a nyilvánosságba. A fő kiadni a minden t.-re kötelező jelszót: védelmezni az emberi jogokat és ennek az alapelvnek minden páholy szabályaiba felvételét.

Az emberi jogok ideájának ilyen módon való propagálására az idő a legalkalmasabb. A háboru áltlalt sújtott emberiség jobban vágyik, mint valaha a megváltás után. Az emberi jogok csaknem mindenütt sárba vannak tiporva, holott csak ez képezheti alapját a világ újjáépítésének. Amerika függetlenségi nyilatkozatának legjelentősebb tétele azt mondja: „az el nem vehető emberi jogokhoz élet, szabadság és boldogságra való törekvés tartoznak“. Hogy az emberiség szolgálatá-

ban a boldogság útját egyengethesse, a szkségnek sokkal intenzivebb úttörő munkát kell végeznie, mint eddig. Ez a munka leginkább az emberi jogokért való céltudatos síkraszállásban álljon.

Boldogok volnánk, ha felhívásunk a tt.-ek tetszésével találkoznék és elhatároznák, hogy a nagypáholyoknak az általunk jelzett közös munkáját kezdeményezni fogják.

Magyarország.

Arthur Groussier látogatása Budapesten. Groussier tv., a Grand Orient de France több ízben volt nagymestere és szellemi vezetője, Konstantinápolyból és Belgrádból jövet május 4—6-án három napot töltött Budapesten, hogy meglátogassa a magyar tv.-eket. Mivel a páholyok nem dolgoznak, látogatása magánjellegű volt, de annál nagyobb örömmel és melegséggel fogadták a budapesti tv.-ek a francia szkségnek ezt a kiváló képviselőjét. Május 4-én barátságos összejövetelen előadást tartott a szkség szelleméről és az Association Maçonnique Internationale céljairól és feladatairól. Kitünő ékesszólása és rendkívül tartalmas előadása lebilineselte a hallgatók figyelmét. Látogatása feledhetetlen emlék marad mindenkire, akinek alkalma volt vele érintkezni.

Singer Arthur halála. Ez év április 10-én súlyos vesztesség érte a Magyarországon élő szabadkőműveseket, Abbáziában, ahol betegségére gyógyulást keresett, 60 éves korában ő. kel. költ. Singer Arthur, a kiváló író és hírlapíró, aki mint a szks. egyik legértékesebb tagja volt a szövetségnek. Negyven éven át működött a hírlapírói pályán s élete javarésztét Budapesten töltötte el. Levelezője a bécsi *Fremdenblatt*-nak, politikai vezetője volt a *Neues Pester Journal*-nak, cikkírója a *Pester Lloyd*-nak, levelezője az osztrák Távirati Irodának, 30 éven át alapító-szerkesztője a *Neues Budapest Abendblatt*-nak. A magyarországi Rudolf Mosse Rt.-nak megalapozója

és sok éven át elnöke volt. Ezt a berlini világszerte ismert hirdetővállalatot Magyarországon s a szomszédos keleti államokban az ő buzgó fáradozása virágoztatta föl. Földi részét családja Budapestre szállította és temetése április 17-én itt ment végbe általános őszinte részvét mellett. Az egyházi szertartást Kiss Arnold dr., a költő-pap végezte. Beszédében Singer Arthurt, mint a toll ritka lelkes, lelkiismeretes és kiváló képzettségű munkását, a jóság, a szépség és az igazság bátor harcosságát és a szív emberét méltatta. A Jókai-lepellel beborított koporsó mellett még többen búcsúztak tőle. Így a magyar írók és hírlapírók nevében Szikláy János, barátai, szks. testvérei részéről Szántó Jenő. Utóbbi adott hangot annak, hogy a bécsi származású Singer Arthurban tisztelői és barátai minden jó, nemes és magasatos ügy lelkes szószólóját, a szabadkőművesek tisztalelkű ember-testvéruket gyászolják. Singer Arthur özvegyet és két kis.gyermeket hagyott hátra. A közelmúlt években néhányszor megfordult az Unio páholyban, s igaz lelki gyönyörűsége telt benne, amikor látta, hogy a román és magyar testvérek teljes megértéssel és együttérzéssel fáradoznak az eszményi emberi társadalom kiépítésén. (S. I.)

Németország.

Ellenségeink nem fáradnak el a már többször megcáfolt rágalmak feltámasztásában. A Berl. Mntshft. f. internat. Aufklärung febr. számában Normann bebizonyítottuak véli, hogy a serajevói gyilkosság a szks. műve volt.

Hogyan keletkezhetik egy nagypáholy?

Az ismert kiváló szks történetű Albert Lantoiné a hozzá intézett kérdésre: hogy melyek a szabályai egy szks főnhatóság alakításának? azzal felelt, hogy ilyenek nem léteznek.

Az Anderson-féle constitúció, mely a szks műhelyek szabályosságát körvonalozza, semmi említést sem tesz e kérdésről. Ennek az az oka, hogy abban az időben még semmiféle központi főhatóság nem létezett, továbbá azért, mert amint egy páholy törvényes és tökéletes, nem tiltható meg, hogy más hasonló páholyokkal szövetkezzenek.

Miként jött létre Anglia Nagypáholya? A négy fennálló londoni páholy társulásából 1717-ben. Tehát saját iniciatívájukból.

Altalában azt hiszik, hogy ez a Nagypáholy állított fel minden országban főnhatóságokat, melyek aztán vele függő viszonyban állottak. Ez tévedés. Ő csak szkszeket kreált, akik azután otthonaikban páholyokat alapítottak — és ezek önként csoportosultak egy főhatóságban. Kezdetben az angol Np. kiállított pántenseket idegen országbeli műhelyeknek, de nem volt segítségükre a főhatóságuk alakulásában, melyeket saját maguk alakítottak. Így például a francia Np., vagy a német Np. megalakulásában semmi része sem volt az angol Np.-nak.

Épen úgy a szabályos szkszek (azaz az internacionális szabályok szerint felavatott szkszek) alakíthatnak törvényes páholyokat, mint ahogy jogukban áll ezen törvényes páholyoknak nagypáholyt alakítani.

Ha nézzük azokat az országokat, melyekben több főhatóság van, miként alakultak ezek? Úgy, hogy több páholy kivált a főhatóság kebeléből, hogy új főhatóságot alakítson. Fran-

ciaországban 1880-ban több páholy kilépett a Suprême Conseilből, hogy új autonóm főhatóságot a Grand Loge Symbolique Écossaise-t létesítsék. Ez a főhatóság ugyan ma nem létezik, de annak idején egyetlen külföldi főhatóság sem vonta kétségbe szabályos voltát, sőt még maga a Suprême Conseil sem, melyből kiváltak.

Hogy összefoglaljam az elmondottakat: az a vélemény, mely szerint egy nagypáholyt, hogy törvényesnek legyen tekinthető, szüksége volna egy másik nagy páholy pántensére — téves.

Minden törvényes páholyokból alakult nagypáholy ipso facto törvényes.

Anglia.

Az angol szkség elvesztette „miniszterelnökét”. Sir Alfred Robbins t. a „Board of General Purposes” elnöke ő. kel. be költözött. Több mint 20 éven át volt a vezetője az anyanagypáholy ügyeinek és erre önzetlen odaadása, szívjósága a szkség minden területén való nagy jártassága és nagy koncepciója egyenesen predestináltak. Szövetségünk egyetemes voltának legkiválóbb harcosa volt és ez elvétől még a háború alatt sem tért el. Intenzív propagandát fejtett ki az utolsó időkben is az angol és német szkség közeledése érdekében. Egy év előtt jelent meg fényesen megírt munkája „English speaking Freemasonry” címen.

(Wä. Frmr. Ztg).

A londoni nagypáholy épülő új palotája pünkösdre már részben be is lesz rendezve. Ekkor költözik át a főtítkárság számos ügyosztályával és a könyvtárral együtt.

116.328 font sterlinget jövedelmezett az angol szkség jótékonyági intézményeinek ez évi ünnepélye az árvák javára. Az ünnepély elnöki

tisztét Middlesex tartományi nagymestere, a yorki herceg vállalta el. 16.647 t. adakozott 10 fonton felül a jótékony célra.

Amerika.

A chikagói polgármesteri székért igen heves küzdelem folyt. Arról volt szó, hogy olyan ember kerüljön a város élére, aki véget vessen annak a korrump és rablógazdaságnak, mely méltán keltette olyan rossz híret ennek a nagy metropolisnak. A szabadkmség nem szokott Amerikában szerepet játszani a választásoknál. A régi rezsim hívei most ezt is igyekeztek kihasználni a maguk javára, abban a hiszemben, hogy a katolikus szavazókat a purifikációra kiszemelt Czermak t. ellen hangolhatják. Ez az erőlködésük sem járt a kívánt eredménnyel, mert mégis Czermak, aki felsőmagyarországi tót származásu — került nagy szó többséggel a polgármesteri székbe.

tani Demetrescu t. adatait sem, mert az is köztudomású, hogy 1848-ban a Magyarországon újraéledő szkség első páholyalapítását Kossuth Lajos nevééről nevezte el, ki maga is tudott a mozgalomról és azt jóindulatú figyelemmel kísérte. Kossuth és a szkség vonatkozásait különben jövő számunkban részletes cikkben feldolgozva ismertetjük.

Jánusnap számunk. A Testvériség a nyári szünet előtt még egy számot ad, Jánosnapra. Idevágó közleményeket június hó 5-ig kérünk. Az egyes páholyokban tudósítással megbízott tt.-ket ugyanerre az időre kérjük, sziveskedjenek bejelenteni most már azt a *végleges példányszámot*, melynek átvételét az illető páholy kötelezőleg vállalja. Szükséges ezt tudnunk, hogy az őszi munkaévadra számításainkat a lap állítására vonatkozólag mi is végleges formában elkészíthessük. Első számunkból az akkor jelzett szükségleten túlmenőleg néhány példánnyal többlet nyomattunk, hogy későbbi jelentkezőket az első számtól ki tudjunk elégíteni. Ilyen célra mintegy harminc példány még rendelkezésünkre áll, kívánatra bárkinek küldünk.

***

A Testvériség megrendelési és hirdetési feltételei. A Testvériség mindaddig, míg megjelenését hézagpótló szükségnek érzi a szerkesztőbizottság, havonta egyszer, a hónap huszadika körül jelenik meg a nyári július és augusztus hónap kivételével. Évente tehát tíz számot ad, a maihoz hasonló terjedelemben. Megrendeléseket az egyes páholyok megbízottai útján fogadunk csak el, ki a füzetek árát — 20 lej — átadaskor vételezi be és a rendelt példányszámok után egy összegben ezt szives lesz a megadott címre lehetőleg posta fordultával eljuttatni. — Hirdetési feltételek: egész borítékoldal 800, féloldal 500, negyedoldal 300, nyolcadoldal 180 lej. Kisebb hirdetést nem fogadunk el. Notice petit soronként 50 lej. Féléves hirdetésnél 10%, egész évesnél 20% engedmény.

A szerkesztőbizottság üzenetei

Testvéreinknek, akik elismerésüket és üdvözlétüket küldték a szerkesztőbizottságnak a Testvériség első számának kézhezvétele után, kérjük: fogadják bizdító soraikért szeretetteljes köszönetünket. Őszintén és mélyen meghat minket együttérzésüknek és a lap megjelenése fölötti örömeinknek spontán megnyilatkozása. Igyekezni fogunk, hogy az adott szükös keretek között men-nél alaposabban és lelkiismeretesebben rá-szolgáljunk erre az előlegezett jóindulatra, hogy lapunk méltó legyen páholyaink mult-jához és magas szellemi színvonalához.

Kossuth Lajos és a szkség. Köszönet a jóindulatú figyelmeztetésért. Valóban köztudomású, hogy Kossuth csak 1851-ben, Amerikában lépett be a tvéri láncba, de azért nem láttuk helyénvalónak helyreigazi-

Szerkeszti: Az Unió páholy tagjaiból delegált szerkesztőbizottság.
A szerkesztésért Mezei Sándor dr. felel. Kiadja és nyomta: Lepage könyvkereskedés könyvnyomdája.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Str. Baba Novac 3.